

До Председателя на научното жури

Назначено със заповед № 926/17.05.2022 г. на Ректора на Югозападния университет „Неофит Рилски“

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. Тодор Кантарджиев, дм, дмн

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ Област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки

Професионално направление: 3.6 Право. Докторска програма: „Международно право и международни отношения“

Автор на дисертационния труд: **г-н Станислав Павлов Павлов**, редовен докторант към катедра „Международно право и международни отношения“ в Правно-историческия факултет на Югозападен университет „Неофит Рилски“

Тема на дисертационния труд **„Правото на здраве и здравни грижи - международноправни аспекти“**

Нямам общи публикации или конфликт на интереси от друг характер по смисъла ал. 1, т. 3 и т. 5 от ДР от ЗРАСРБ с докторанта.

I. Общи данни за процедурата и докторанта

Докторантът г-н Станислав Павлов Павлов завършва АМВР с магистърска степен. След дипломирането си завършва и специалност „право“ в ЮФ на ЮЗУ гр. Благоевград. Има възходяща кариера и положителна атестация в органите по сигурността, където е професионално ангажиран. Той е редовен докторант в ЮФ на ЮЗУ, с научен ръководител проф. д-р Габриела Белова и се обучава по докторска програма на университета, при спазване на законовите изисквания. Отчислен е с право на защита и проектодисертацията е обсъдена и приета за представяне и продължаване на процедурата от КС. Научното жури по процедурата е назначено със заповед на Ректора, № 926/17.05.2022 г. Докторантът представя 7 научни журнални публикации в пълен текст, в

рецензирани издания с академична редколегия, които са в научната област на дисертацията. Участвал е в редица наши и чуждестранни конференции, свързани с тематиката на научната му разработка.

II. Актуалност и значимост на изследвания проблем

Предмет на дисертационния труд са общочовешкото право на здраве в неговия исторически, философски и правен смисъл в съвременните му аспекти. В нашата съвременна научна литература и особено в медицинската има сериозен дефицит на разглеждане на тези проблеми. Дори създаваните работни групи и експертни съвети в областта на здравеопазването имат нужда от актуализация на своите философия и виждания, хармонизирайки ги с новите тенденции в международните отношения в правото на здраве, което е и обект на разработката. Докторантът анализира историческото развитие на разглежданите проблеми, като по този начин представя съвременните международни правни аспекти на проблема, (както сам много правилно отбелязва) от първоначалния „идеализъм“ до проблемите в сегашното му развитие. Дисертацията запълва една празнина в специализираната литература у нас, като поставя мост между международноправните и здравни проблеми на предоставяне на здравни грижи и право на здраве. Осъвременяването на проучването, чрез включването на авангардни технологии и намиране на тяхното място като инструмент на световната общност за оптимизация на осигуряване правото на здраве и подобряване на здравните грижи прави трудът актуален и полезен.

Представеният труд е изследван на 197 страници, структурирано в увод, три самостоятелни глави (включващи собствените проучвания), заключение, приложения и литературна справка. Дисертантът демонстрира точен научен стил на изразяване и добро умение да прави правилни изводи. Той успява умело да открие значимите проблеми при интерпретацията на правата на здраве и грижи, които отдавна вече са надхвърлили националните и континентални граници. Професионално са разгледани правните аспекти за достъпа до информация, ползването на защитени лични данни и здравна конфиденциалност, както и охраната на личното пространство на личността. Умело се разглеждат и някои деонтологични параметри във връзка с въвеждането на електронно здравеопазване, особено при пандемична заплаха. Докторантът показва добра осведоменост и възможност за работа и интерпретация на международни правни документи на ООН,

Европейския съюз, Съвета на Европа, СЗО, както и юридически документи от съдебната практика на Съда на ЕС и Европейския съд за правата на човека.

Дисертацията започва с увод, който освен че разглежда актуалността на разглежданите в работата юридически проблеми представя целта и задачите. Освен това увода има и методическа част, която разглежда материалите и методологията на представената научна работа.

Глава първа се разглеждат международните юридически актове, свързани с опазването на здравето на човека. Тази глава има важно значение към изложението на следващите, защото разглежда историческото развитие на международното сътрудничество в областта на здравето. Дисертантът представя началните инициативи от средата на поминалото столетие, когато в дневния ред на международната общност за първи път юридически се поставя въпроса за контрола върху инжекционните болести. Инфекциозната заплаха, като епидемии и пандемии създава идеята за наднационално здравеопазване и обединява усилията на държавите за постигане на по-добро здраве и превенция от разпространение на смъртоносни зарази. Така постепенно, разглеждайки основополагащите и специализираните международни актове през 20 век, авторът отбелязва идеологията за създаването на СЗО. В средата на 20 век, след 2-та Световна война СЗО институционализира международното сътрудничество на държавите и предефинира човешкото здраве не като отсъствие на болест, а като състояние на пълно физическо, психическо и социално благополучие. Много правилно дисертанта прави извода, включва както свободи, така и сродни права. Подробно са анализирани основните елементи при предоставяне на услугите, свързани със здравето: наличност, достъпност, приемливост и качество на здравните услуги.

Изтъкнато е, че здравето е основно човешко право и сериозна предпоставка и необходимост за упражняване на другите права на индивида. Разгледани са отделните права на децата, на лица упражняващи определени професии, лица с хронични заболявания и хора страдащи от хронични инфекциозни и неинфекциозни заболявания. За да илюстрира различните елементи от правото на здраве, докторантът подробно разглежда казуси от съдебната практика на Съда на ЕС и Европейския съд за правата на човека.

Втората глава на дисертацията е озаглавена електронно здравеопазване и последователно разглежда и изследва различни концепции, дори докторантът разглежда съществуващите над 51 публикувани определения, които анализират връзката между здравеопазването и авангардните технологии. Електронното здравеопазване се определя, като комуникационна система, доставяща възможност за бърз достъп до цялостна информация за пациента и предоставяща опцията за телемедицина. Докторантът навлиза в една много чувствителна за нашето общество материя, поради факта че тези проблеми широко се обсъждат от десетилетия на политическо и професионално ниво, а успехите са повече от скромни и винаги стартират с неудачи и забавяне.

Подробно е разгледана Директива 2011/24/ЕС за електронна комуникация в сектор „Здравеопазване“ на общностно ниво, осигуряващ здравно обслужване на пациент от една държава членка в други. Нашето общество беше запознато преди повече от половин десетилетие с проблема за трансграничното здравно обслужване, но разглежданото в дисертацията е акцентирано върху използването на съвременните електронни технологии за медицинско обслужване на европейски граждани в други страни от ЕС. Последните години у нас се работи за изравняване на начините на електронна комуникация в здравеопазването, така че с личното си електронно здравно досие един пациент от нашата страна да може да бъде лекуван в друга страна от ЕС дори по спешност. За сега МЗ не може да отчете големи успехи в това отношение. Разгледаните от докторанта въпроси имат много важно научно-практическо значение с приносен характер и е редно да бъдат предоставени на специалистите, които са ангажирани практически с този проблем в Министерство на здравеопазването на Р България. Професионално е разгледана Зелената книга за мобилност на здравеопазване, като дисертантът прави анализ за прилагането на “m-health” системата. Последователно са разгледани въпроси с обмена и съхраняването на информация, свързана с психическото здраве и генетиката на пациента. Правилно е заключението, че тези здравни данни следва да бъдат опазвани като „чувствителна информация“.

Третата глава е посветена на правните аспекти в контекста на пандемията Covid-19.

Изложението е построено, като паралелно, професионално и изключително детайлно са анализирани последователността на реакциите на двата основни органа на

ООН относно паденията. Това са общото събрание на ООН и Съвета за сигурност на ООН. Разгледано критично е поведението на тези две институции, като не са спестени непоследователността и противоречията на тези две световни институции. Доста критично е разгледана и ролята на СЗО, като категорично се изтъква неподготвеността на тази организация за такова голямо предизвикателство пред човечеството в наши дни. Докторантът доказва, че само една всеобхватна и гъвкава система от международни актове и следващи от тях мерки и действия могат да помогнат за запазване на индивидуалното и обществено здраве в ерата на глобализацията. Приносен характер на дисертацията има и анализа на Резолюцията 2532 и нейната съпоставка с предишни резолюции по повод възникването на епидемия от Ебола. Дисертантът прави интересни заключения по отношение на участието на различни държави с различни позиции по отношение на регулацията на световните здравни проблеми.

В дисертацията се обръща задълбочено внимание на последователността на посланията и предложените мерки от СЗО по време на пандемията от 2020 година. Не са убягнали на автора, противоречивите и политически продиктуваните послания, които излъчваше СЗО в началния период на пандемията през 2020 година, което доведе до сериозно объркване в политиките на много от държавите членки на ООН, но не засегна отрицателно прилагането на правилните и последователни стъпки, довели до ограничаване на разпространение на вирусната инфекция в първата половина на 2020 година, което спаси хиляди човешки живота у нас.

III. Оценка на резултатите и научните приноси на кандидата

Научно-теоретични приноси

1. Настоящият труд е пионерно научно изследване по проблема залегнал в доктрината за правото на здраве и здравни грижи и ще окаже сериозно влияние върху дискуссионната тема за промяна в законодателната и подзаконова база на здравеопазването у нас.

2. За първи път се генерират идеи за хармонизация на нашата законова и подзаконова нормативна основа на държавните институции, свързани с общественото здраве, като елемент на националната сигурност у нас.

3. Приносен характер има анализът на подходите, по които отделните държави регламентират правото на здраве в своите конституции, като е доказана необходимостта от нарастваща тенденция за конституционна защита на здравето на отделния индивид и обществото, като цяло.

4. Научен принос са откритите дефиниращи характеристики на правото на здраве и здравни грижи от гледна точка на международното право. За първи път в нашата научна литература и предложен оригинален метод за систематизиране на тази материя.

Приноси с научно-практически характер

1. Чрез разглеждане на посланията и политиките на СЗО, включително и през последните 2 години аргументирано е обоснована необходимостта от преосмисляне на ролята и значението на СЗО и необходимостта от увеличаване на бързината и последователността на реакциите и. Проблем, който може да се реши чрез иновативните технологии.

2. Разгледаните въпроси за чувствителните медицински данни следва да намерят своето място в подзаконовите актове на МЗ на Р България при манипулиране с личните данни на пациентите.

3. Приносен характер има и изясняването за първи път в правната доктрина на функциите и ангажиментите на новата фигура-специален докладчик на правото на здраве към Съвета по правата на човека в ООН.

4. За първи път се изяснява в нова светлина предизвикателството пред СЗО при управление на спешни ситуации в световен мащаб, при небивало пандемично разпространение на инфекция причинила повече от 7 000 000 смъртни случаи регистрирани, като леталитет.

IV. Критични бележки и препоръки

Препоръчвам настоящата работа да бъде преработена и издадена, като монография за използване от експертите в Здравната комисия на НС и от специалистите на МЗ при изработване на подзаконови актове, Национална здравна стратегия и национални програми.

V. Заключение

От представения труд проличава, че ЮЗУ „Н. Рилски“, академичния състав на катедрата и особеното вещото ръководство на научния ръководител са предоставили на докторанта чудесна възможност за теоретично обучение и възможност за направа на научни обстановки, за правилни и приноси заключения.

От приетите научно-теоретични и научно-практически приноси и поради факта, че дисертацията е лично дело на г-н Станислав Павлов, считам че трудът покрива изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за приложението му и Вътрешните правила за развитие на академичния състав на ЮЗУ „Н. Рилски“ относно присъждане на ОНС „Доктор“ на г-н Станислав Павлов Павлов. Всичко това ми дава основание за крайна висока оценка на дисертационния труд, въз основа на която поддържам присъждането и предлагам на уважаваното научно жури да присъди образователната и научна степен ДОКТОР.

Проф. Д-р Годор Кантарджиев, дм, дмн

To the Chairman of the Scientific Jury

Appointed with Order Nr. 926/17.05.2022 of the
Rector of South-West University “Neofit Rilski”

REVIEW

by Prof. Todor Kantardzhiev, MD PhD DSc.

of the doctoral thesis for awarding the educational and scientific degree of “Doctor”

Higher education field: 3. Social, economic and legal sciences

Professional direction: 3.6. Law. PhD Program: “International law and international relations”

Author of the doctoral thesis: **Mr. Stanislav Pavlov Pavlov**, full-time doctoral student in the
“International law and international relations” Department at the Faculty of Law and History of
the South-West University “Neofit Rilski”

Research topic of the doctoral thesis: **“The right to health and healthcare – international legal
aspects”**

I have no shared publications or other type of conflict of interests with the doctoral candidate,
within the meaning of Art. 1, item 3 and item 5 of the Additional Provisions of the Act on the
Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria.

I. General details of the procedure and the doctoral candidate

The doctoral candidate Mr. Stanislav Pavlov Pavlov graduated the Ministry of Interior Academy with a Master’s degree. After his graduation, he also graduated the major “Law” in the Faculty of Law at the South-West University in the city of Blagoevgrad. He has an ascending career and a positive attestation in the security bodies, where he has been professionally engaged. He is a full-time doctoral student at the Faculty of Law of the South-West University, with scientific supervisor Prof. Dr. Gabriela Belova and he has been studying under a PhD program at the University, in compliance with the legal requirements. He has been granted the right to defend a doctoral thesis and the draft thesis has been discussed and accepted for presentation and continuation of the procedure by the Supervisory Council. The Scientific Jury for the procedure was appointed by order of the Rector, Nr. 926/17.05.2022. The doctoral candidate

has presented 7 full-text scientific publications in peer-reviewed journals with academic editorial boards, which are in the scientific field of the doctoral thesis. He has participated in a number of Bulgarian and foreign conferences related to the topics of his research study.

II. Current relevance and significance of the researched topic

The subject of the doctoral thesis is the universal human right to health within its historical, philosophical and legal meaning and in its contemporary aspects. In our modern scientific literature, and especially in the medical literature, there has been a serious deficit in addressing those issues. Even the established working groups and expert councils in the field of healthcare need to update their philosophy and views, harmonizing them with the new trends in international relations regarding the right to health, which is the subject of the doctoral thesis. The doctoral candidate analyzes the historical development of the issues under consideration, thus presenting the contemporary international legal aspects of the subject (as he himself rightly notes) from the initial “idealism” to the problems in its current development. The doctoral thesis fills a gap in the specialized literature in our country, by building a bridge between the international legal and health issues of healthcare provision and the right to health. The modern approach of the study, by its incorporation of cutting-edge technologies and finding their place as a tool for the world community to optimize the provision of the right to health and to improve healthcare, makes this work relevant and useful.

The presented doctoral thesis is a study consisting of 197 pages, structured as an introduction, three separate chapters (including the author’s own research), conclusion, appendices and a bibliography. The doctoral thesis demonstrates an accurate scientific style of expression and a good ability to draw correct conclusions. The author has been able to skillfully identify significant problems in the interpretation of the right to health and healthcare that have long since transcended national and continental borders. The legal aspects of access to information, the use of protected personal data and healthcare confidentiality, as well as the protection of the individual’s privacy, have been professionally examined. Some deontological parameters in connection with the introduction of e-health are also skillfully reviewed, especially in the situation of a pandemic threat. The doctoral candidate shows good knowledge and ability to work and interpret international legal documents of the United Nations (UN), the European Union, the Council of

Europe, the World Health Organization (WHO), as well as legal documents from the case law of the EU Court of Justice and the European Court of Human Rights.

The doctoral thesis begins with an introduction, which, in addition to examining the relevance of the legal issues discussed in the study, presents its objective and tasks. Furthermore, the introduction has a methodological part, which examines the materials and methodology of the presented scientific study.

Chapter One presents an overview of the international legal acts related to the protection of human health. This chapter is important for the presentation of the following ones, because it examines the historical development of international cooperation in the health field. The doctoral thesis presents the initial initiatives from the middle of the last century, when the issue of control over infectious diseases was placed on the agenda of the international community for the first time. Infectious threats, such as epidemics and pandemics, created the idea for supranational healthcare and united the efforts of states to achieve better health and to prevent the spread of deadly infections. Thus, gradually, by considering the founding and specialized international acts during the 20th century, the author reviews the ideology for the creation of the World Health Organization (WHO). In the middle of the 20th century, after the Second World War, the WHO institutionalized the international cooperation of states and redefined human health not as the absence of disease, but as a state of complete physical, mental and social well-being. The doctoral thesis reaches a very correct conclusion, by including both freedoms and related rights. The main elements in the provision of health-related services have been analyzed in detail: availability, accessibility, acceptability and quality of health services.

The author points out that health is a fundamental human right and a serious prerequisite and necessity for the exercise of the individual's other rights. The separate rights of children, persons practicing certain professions, persons with chronic diseases and people suffering from chronic infectious and non-infectious diseases have been considered. In order to illustrate the various elements of the right to health, the doctoral candidate examines in detail individual cases from the case law of the European Union Court of Justice and the European Court of Human Rights.

Chapter Two of the doctoral thesis is entitled "E-health" and systematically considers and explores different concepts, with the author even examining the more than 51 published

definitions existing for the term “e-health”, which provide an analysis of the relationship between healthcare and cutting-edge technology. E-health is defined as a communication system that provides quick access to comprehensive information on the patient, while also giving access to the option of telemedicine. The doctoral candidate enters a subject, which is very sensitive for our society, due to the fact that these issues have been widely discussed for decades on the political and professional level, while success in that area has been modest and has always started with failures and delays.

A detailed examination is made of Directive 2011/24/EU on electronic communications in the “Healthcare” sector at the Community level, which provides healthcare to patients from one Member State to another. Our society became acquainted with the issue of cross-border healthcare more than half a decade ago, but the doctoral thesis focuses on the use of modern electronic technologies for medical care provision to European citizens in other EU Member States. In recent years, our country has been working on equalizing the methods of electronic communication in healthcare, so that a patient from our country can be treated in another EU country by using their personal electronic health record, even in emergency cases. For the moment, the Ministry of Health cannot report great success in that direction. The issues discussed by the doctoral candidate are of great scientific and practical importance, with a contributory nature, and should be provided to the specialists who are practically engaged in this subject at the Ministry of Health of the Republic of Bulgaria. The Green Paper on Healthcare Mobility has been professionally examined, and the doctoral thesis also makes an analysis on the application of the “m-health” system. Issues related to the exchange and storage of information related to the patient's mental health and genetics have been addressed systematically. The author's conclusion, that such health data should be protected as “sensitive information”, is correct.

Chapter Three focuses on the legal aspects within the context of the Covid-19 pandemic.

The presentation is constructed by a parallel analysis, performed in a professional manner and exceptional detail, of the sequence of responses by the two main United Nations bodies, the UN General Assembly and the UN Security Council, to the pandemic. The behavior of those two institutions has been critically examined, and the author has not spared the

inconsistencies and contradictions in the response of those two global institutions. The role of the WHO has also been considered quite critically, by emphasizing the unpreparedness of this organization for such a great challenge to modern humanity. The doctoral candidate proves that only a comprehensive and flexible system of international acts and subsequent measures and actions can help preserve individual and public health in the age of globalization. A contribution element of the doctoral thesis is the analysis of Resolution Nr. 2532 and its comparison with previous UN resolutions on the outbreak of the Ebola epidemic. The doctoral thesis draws interesting conclusions regarding the participation of different countries with different positions on the regulation of global health issues.

The doctoral thesis pays in-depth attention to the consistency of the messages and measures proposed by the WHO during the 2020 pandemic. The author does not miss the controversial and politically motivated messages of the WHO during the initial outbreak in 2020, which led to serious confusion in the policies of many UN member states, but did not negatively affect the implementation of the correct and consistent steps, which lead to the limitation in the viral infection's spread during the first half of 2020, thus saving thousands of lives in our country.

III. Evaluation of the results and the scientific contributions of the candidate

Scientific-theoretical contributions

1. This study is a pioneering research on the problem enshrined in the doctrine of the right to health and healthcare and it will have a serious impact on the discussion topic for changes in the legislative and regulatory framework of healthcare in our country.

2. For the first time, ideas have been generated for harmonization of the legal and regulatory framework of our state institutions related to public health, as an element of our national security.

3. The analysis of the approaches by which individual states regulate the right to health in their constitutions is of contributing nature, by proving the need of a growing trend for constitutional protection of the health of the individual and of society as a whole.

4. The outlined defining characteristics of the right to health and healthcare from the point of view of international law are a scientific contribution. For the first time in our scientific literature, an original method for systematizing this subject has been proposed.

Contributions of a scientific-practical nature

1. By examining the messages and policies of the WHO, including those during the last 2 years, the need to rethink the role and importance of the WHO and the need to increase the speed and consistency of its responses, has been substantiated, which is a problem that can be solved through innovative technologies.

2. The considered issues of sensitive medical data should find their place in the regulations issued by the Ministry of Health of the Republic of Bulgaria in the processing of patients' personal data.

3. The clarification, performed for the first time in the legal doctrine, of the functions and commitments of the new figure – the Special Rapporteur on the right to health at the UN Human Rights Council – is also of contributory nature.

4. For the first time, the challenge facing the WHO in managing emergencies on a worldwide scale, has been clarified in a new light, with a view to the unprecedented pandemic spread of infection causing more than 7,000,000 deaths.

IV. Critical remarks and recommendations

I recommend that this study should be revised and published as a monograph for use by the experts at the Health Committee of the National Assembly and by the specialists at the Ministry of Health in drafting regulations, the National Health Strategy and national programs.

V. Conclusion

It is evident from the presented study that the South-West University “Neofit Rilski”, the academic staff of the Department and the special expert guidance of the scientific supervisor have provided the doctoral candidate with a great opportunity for theoretical training and the opportunity to create scientific hypotheses and to reach correct and contributing conclusions.

From the accepted scientific-theoretical and scientific-practical contributions and due to the fact that the doctoral thesis is the personal work of Mr. Stanislav Pavlov, I conclude that the study meets the requirements of the Act on the Development of Academic Staff in the Republic of Bulgaria, the Regulation on its Implementation, as well as the Internal Rules for Development of the Academic Staff of South-West University “Neofit Rilski”, with regard to the awarding of the

educational and scientific degree of “Doctor” to Mr. Stanislav Pavlov Pavlov. All of the considerations presented above give me the grounds for the final high evaluation of the doctoral thesis, on the basis of which I support the award and propose to the esteemed Scientific Jury to award the educational and scientific degree of “DOCTOR”.

Prof. Todor Kantardzhiev, MD PhD DSc.